

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Poznań, dnia 26 lutego 2025 r.

Dorota Zawadzka-Stępnik
Prezes Narodowego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej
ul. Konstruktorska 3A
02-673 Warszawa

e-mail: fundusz@nfosiqw.gov.pl

Dotyczy: planowanej przez NFOŚiGW roli gmin jako operatorów w programie "Czyste Powietrze".

Szanowna Pani Prezes.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej (ZGWRP) znając dotychczasowe problemy związane z realizacją programu „Czyste Powietrze” jest również w pełni świadomy obaw gmin, szczególnie wiejskich dotyczących planów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej związanych z powierzeniem JST roli operatorów w programie "Czyste Powietrze".

W nawiązaniu do spotkania organizacyjnego dotyczącego reformy tego programu, oraz planów zaangażowania gmin, których zadaniem będzie znacznie szerszy niż dotychczas zakres wsparcia beneficjentów w procesie termomodernizacji i wymiany źródeł ciepła, zwracamy się z prośbą o udzielenie szczegółowych informacji na temat planowanego działania oraz harmonogramu wdrożenia nowego programu.

Nasze obawy budzi fakt, że gminy, zwłaszcza małe gminy wiejskie, nie są odpowiednio przygotowane do pełnienia roli operatora w programie. Kluczowe w tym zakresie jest posiadanie wykwalifikowanej kadry, zdolnej do zapewnienia profesjonalnego wsparcia beneficjentom. Jednak obecnie gminy borykają się z niedoborem specjalistów w dziedzinie termomodernizacji, prawa budowlanego i finansów publicznych. Bez odpowiedniego zaplecza kadrowego trudno oczekiwać skutecznej realizacji powierzonych zadań.

Wskazujemy również, że gminy od lat uczestniczą w programie "Czyste Powietrze", jednak ich rola była ograniczona do punktów konsultacyjnych, które udzielały podstawowych informacji oraz pomagały w składaniu wniosków. Mimo zaangażowania wielu samorządów, efektywność tego wsparcia była niewystarczająca z powodu ograniczonych środków i braków kadrowych.

W związku z powyższym ZGWRP przedstawia główne problemy z jakimi zmierzają gminy jako podmioty odpowiedzialne za realizację nowego programu:

- 1. Brak wykwalifikowanej kadry** – gminy nie dysponują wystarczającą liczbą pracowników posiadających specjalistyczną wiedzę z zakresu termomodernizacji, odnawialnych źródeł energii, prawa budowlanego oraz procedur grantowych. Skuteczne pełnienie roli operatora wymagałoby zatrudnienia ekspertów w tych dziedzinach, co jest obecnie poza możliwościami wielu samorządów.

2. **Brak środków finansowych na nowe stanowiska** – gminy, zwłaszcza wiejskie o ograniczonych budżetach, nie są w stanie wygospodarować środków na zatrudnienie dodatkowych pracowników. Obowiązki związane z obsługą beneficjentów wymagają dedykowanych etatów, co generuje koszty administracyjne, które nie zostały dotychczas uwzględnione w finansowaniu programu.
3. **Zbyt duże obciążenie administracyjne** – obecnie gminy mierzą się z nadmiarem obowiązków związanych z realizacją różnorodnych programów wsparcia, co skutkuje przeciążeniem administracyjnym. Dodanie nowych zadań bez zapewnienia adekwatnego wsparcia finansowego i kadrowego może negatywnie wpłynąć na jakość obsługi mieszkańców oraz realizację innych istotnych zadań gminnych.
4. **Brak precyzyjnych wytycznych od NFOŚGW** – do dnia dzisiejszego nie przedstawiono szczegółowych procedur określających sposób funkcjonowania operatorów na poziomie gminnym, zakres ich odpowiedzialności oraz formy wsparcia, jakie miałyby otrzymać od instytucji centralnych. Brak tych wytycznych budzi uzasadnione obawy co do skuteczności wdrażania nowego modelu i jego wpływu na funkcjonowanie gmin.

Zwracamy się również do Pani Prezes z prośbą o przekazanie informacji dotyczących planowanego modelu operatora gminnego w programie "Czyste Powietrze", w tym:

1. **Od kiedy projekt z operatorami zostanie uruchomiony – dotyczy planowanej gotowości gmin w odniesieniu do planowanych zadań?**
2. **Jakie środki finansowe przewidziano na wsparcie gmin w realizacji tego zadania?**
3. **Czy przewidziano mechanizmy wsparcia merytorycznego i szkoleniowego dla gminnych operatorów?**
4. **Jakie będą konkretne zadania operatora i jaka jest odpowiedzialność gmin w tym zakresie?**

Mamy nadzieję, że przed wdrożeniem nowego modelu działania zostaną przeprowadzone konsultacje z gminami, aby uniknąć problemów organizacyjnych i kadrowych, które mogłyby zagrozić skutecznej realizacji programu "Czyste Powietrze".

Z poważaniem

Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin Wiejskich
Republiki Polskiej

Stanisław Jastrzębski